

Sote-uudistus hallitusohjelmassa

<http://valtioneuvosto.fi/sipilan-hallitus/hallitusohjelma>

Tarja Myllärinen

4.6.2015

Esityksen sisältö

- Hallituksen strategiset tavoitteet ja kärkihankkeet – esimerkkinä **hyvinvointi ja terveys**
- Kuntia velvoittavien normien purku
- Tulossa olevien tehtävien uudelleen arviointi
- Kuntien toimintavapauden lisääminen
- Kokeilukulttuurin käyttöönotto
- Sääntelypolitiikka
- Hallituksen säästö- ja rakenneuudistusohjelma
- Rakennepoliittiset uudistukset - **sote-uudistus**
- Terveys ja hyvinvointi strategisena tavoitteen

Hallituksen strategiset tavoitteet: Hyvinvointi ja terveys strategisena tavoitteena

- Hallituskauden kärkihankkeet:
  - » Palvelut asiakaslähtöisiksi
  - » Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta
  - » Toteutetaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma
  - » Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa
  - » Osatyökykyisille väyliä työhön
- Kärkihankkeisiin ja korjausvelan vähentämiseen panostetaan kertaluonteisesti 1,6 mrd. vuoden 2008 loppuun mennessä
  - » Mihin ja millaisiin kohteisiin, ei ole tiedossa

Kuntia velvoittavien normien purku 1/4

- Kuntien tehtäviä ja velvoitteita puretaan 1 mrd. euron edestä
- Hallitus ei anna kunnille lainkaan uusia tehtäviä tai velvoitteita vaalikaudella (tai 100 % valtionosuus)
- Mikäli valtionosuuksia leikataan, vähentää hallitus kuntien tehtäviä samassa suhteessa
- Sääntelypolitiikan periaatteet uudistetaan vuoden 2015 aikana
  - » Hallitus tekee vuoden 2015 budjettiriiheen mennessä yksityiskohtaisen toimenpideohjelman poistettavista tehtävistä ja velvoitteista sekä antaa ensimmäiset konkreettiset esitykset
  - » Ministeriöt laativat yksityiskohtaiset esitykset kuntien tehtävien ja velvoitteiden poistamiseksi vuoden 2015 loppuun mennessä

Kuntia velvoittavien normien purku 2/4

- Prosessien ja resurssien valvonnan sijasta (kumotaan) siirrytään palveluiden tuloksiin perustuvaan ohjaukseen. Tarvittaessa säädetään sektorilait ohittava eri laki.
- Kelpoisuusehtoja joustavoitetaan
  - » lähtökohtaisesti vain julkisen vallan käyttöön kuuluvien tehtävien kelpoisuusvaatimuksista säädetäisiin
  - » muilta osin kelpoisuusvaatimuksista säädetäisiin vain erityisen painavilla perusteilla
- Kevennetään palveluiden henkilöstörakennetta koskevia velvoitteita
- Kiireettömien palveluiden ja hoidon määräajat tarkistetaan joustavuuden lisäämiseksi (pl. lupaprosessit)
- Suositusperusteisesta ohjauksesta luovutaan (laatusuosituksset)

Kuntia velvoittavien normien purku 3/4

- Kuntalain mukainen kuntastrategia korvaa kuntien yksittäiset strategiset ja toiminnalliset suunnitteluelvoitteet
- Kunnille erillislainsäädännössä määrätyt raportit, suunnitelmat ja ohjelmat yhdistetään valtuustokausittaiseksi ohjelmaksi
- Sääntelyn purkaminen on jatkuva tavoitteellinen poikkihallinnollinen vahvasti johdettu prosessi
- Hallitus käynnistää vapaakuntakokeilun
- Vapautetaan kuntien maksupolitiikkaa

Kuntia velvoittavien normien purku 4/4

- Normien purkuun liittyviä riskejä hallitusohjelmassa:
  - » Hallitusohjelman mukaan uusia tehtäviä ja velvoitteita ei annettaisi kunnille hallituskaudella lainkaan, mutta osaamista ja koulutusta sekä hyvinvointia ja terveyttä koskevat osiot sisältävät paljon kehittämistoimintaa, jota voi olla vaikea panna täytäntöön ilman perinteistä lisäsääntelyä ja -kustannuksia
  - » määritellään julkinen palvelulupaus ja tehdään palveluiden kustannukset sekä laatu läpinäkyviksi (hyvinvointi)
  - » lisätään kansallisia ohjauskeinoja lainsäädännön tehokkaammaksi toimeenpanoksi (sote)
  - » Viranomaiskäsitteilylle asetetaan kaavoitusprosessissa (ml. YVA) sitovat käsittelyajat
  - » lisätään velvoitteita puuttua kiusaamiseen

Tulossa olevien tehtävien uudelleenarviointi

- Uudelleenarvioinnin kohteena ovat
  - » laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (hallituksen esitys käsittelyssä)
  - » kuntouttavan työvoimatoiminnan maksimipäivien vähentäminen (laki voimaan heinäkuusta 2015 alkaen)
  - » sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaki
  - » päivystysasetus suun terveydenhuollon osalta
  - » toimeentulotukilain uudistaminen
  - » vammaislainsäädännön uudistaminen (tulossa voimaan 2017)
  - » laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (laki hyväksytty, mutta allekirjoittamatta)

Kuntien toimintavapauden lisääminen

- **Säädetään laki, jonka puitteissa kunnat voivat harkintansa mukaan päättää, millä tavalla ne järjestävät laissa lueteltujen lakien mukaisia palveluita. Laki koskisi seuraavissa laissa lueteltujen palveluiden järjestämisestä**
  - » laki yksityisistä teistä kokonaisuudessaan
  - » kiinteistörekisterilaki kiinteistörekisterin pitäminen
  - » laki vapaasta sivistystyöstä kokonaisuudessaan
  - » laki taiteen perusopetuksesta kokonaisuudessaan
  - » kirjastolaki kokonaisuudessaan
  - » nuorisolaki kokonaisuudessaan
  - » museolaki kokonaisuudessaan
  - » liikuntalaki kokonaisuudessaan
  - » ulkoilulaki kokonaisuudessaan
  - » laki kuntien kulttuuritoiminnasta kokonaisuudessaan
  - » teatteri- ja orkesterilaki kokonaisuudessaan
  - » laki lasten päivähoidosta leikkitoiminta, muu päivähoitotoiminta
  - » laki sosiaalisesta luototuksesta kokonaisuudessaan
  - » laki ajoneuvojen siirtämisestä

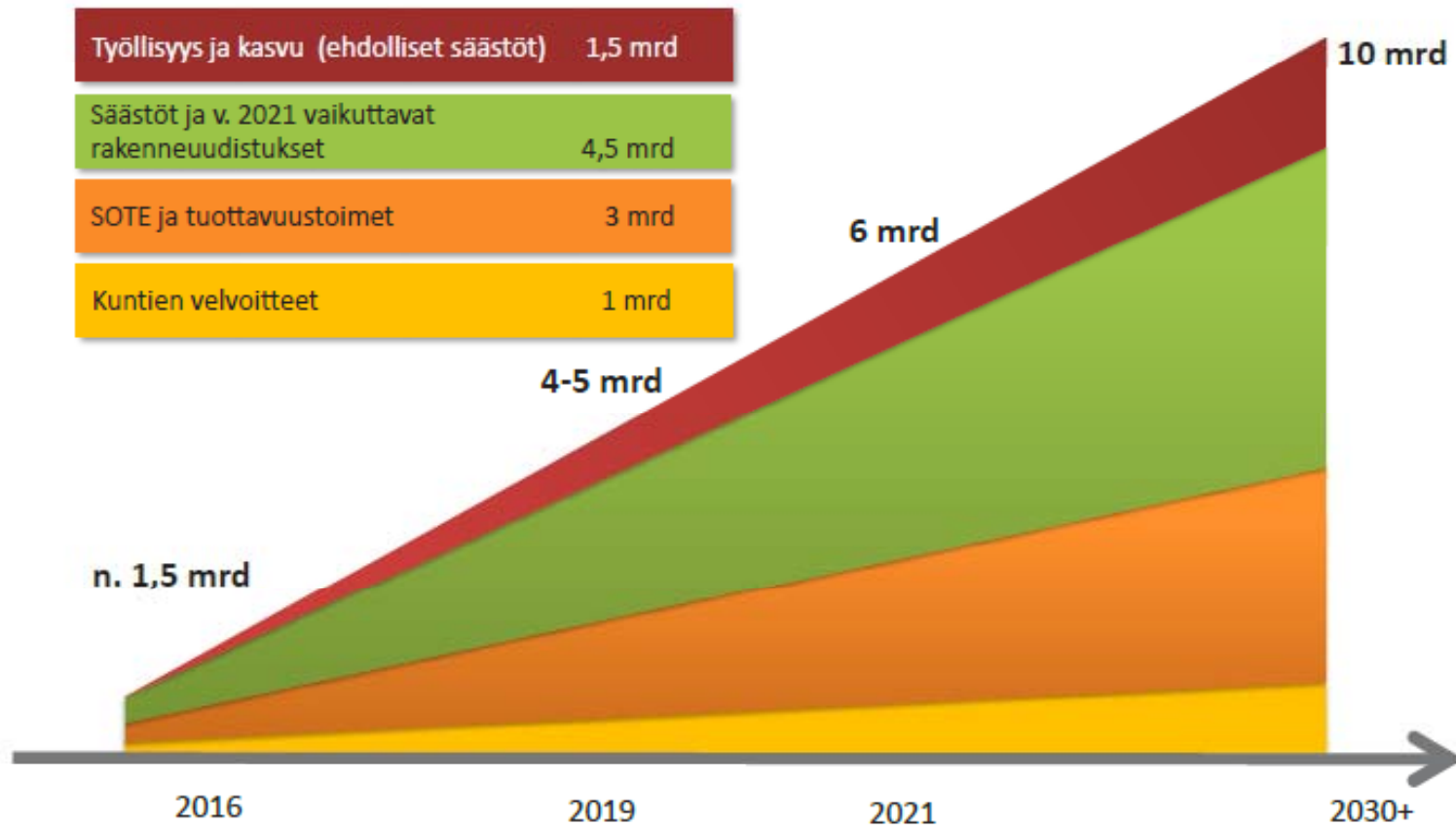
Kokeilukulttuurin käyttöönotto

- Hallitus käynnistää vapaakuntakokeilun
- Toteutetaan kokeiluohjelma, joka koostuu erikseen valittavista laajemmista kokeiluista sekä lukuisista pienemmistä kokeiluista
- Otetaan käyttöön systemaattinen kokeilutoiminta ja luodaan säädöspohja helpottamaan kokeiluja
- Mahdollistetaan palvelualoitteen käyttö määräaikaisena kokeiluna (huom. on jo nyt mahdollista kuntien päätöksillä)

Säätelypolitiikka

- Tavoitteena sääntelyn nettomääräinen keventäminen ja vaihtoehtoisten ohjauskeinojen käytön lisääminen (vrt. suositukset)
- EU-säännösten toimeenpanossa pidättäytyään kansallisesta lisäsäätelystä
- Perustetaan valtioneuvoston yhteyteen lainsäädännön vaikutusarviointielin, jonka tehtävänä on varmistaa lainsäädännön vaikutusarviointien laatu
- Sujuvoitetaan lupa- ja valitusprosessit ja annetaan niitä koskeva palvelulupaus
- Viranomaisten keskinäisten valitusten määrä minimoidaan esimerkiksi ennakkoneuvottelumenettelyllä

Hallituksen säästö- ja rakenneuudistusohjelman vaikuttavuus

Hallituksen päättämät välittömät sopeutustoimet 2016-2019,

milj. euroa, netto

	2016	2017	2018	2019
Julkinen talous yhteensä	-1409	-2489	-3173	-4030
josta:				
VALTIO	-909	-1631	-2216	-2961
KUNNAT	-255	-525	-614	-708
SOSIAALITURVA-RAHASTOT	-245	-328	-328	-328

Miinusmerkki tarkoittaa, että menot pienenevät eli kuntatalous vahvistuu.

Kuntien osuus kaikista välittömistä sopeutustoimista 18 %.

Neljä mrd. euron sopeutustoimet on noin 1,7 prosenttia vuoden 2019 BKT:sta

Kuntasopeutuksen jakautuminen 2016-2019, - parantaa, + heikentää kuntataloutta milj. euroa

	2016	2017	2018	2019
KUNNAT YHTEENSÄ	-255	-525	-614	-708
josta:				
Opetus, tiede, kulttuuri	-40	-200	-220	-243
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-38	-135	-222	-294
Asiakasmaksut	-160	-224	-224	-224
Sosiaalietuudet	-71	-90	-116	-135
Indeksijäädytykset	55	124	174	195

- Julkista taloutta nopeasti vahvistavat säästöt
  - » Jos hallinnonalalle osoitetun säästön toimeenpano täysimääräisenä osoittautuu mahdottomaksi, tehdään kyseisellä hallinnonalalla korvaava säästö
  - » Ehdollisia säästöjä ei toteuteta, mikäli työelämän osapuolet hyväksyvät esityksen yhteiskuntasopimuksesta ja toimet ovat mitattavissa 3/2017
- Pidemmän aikavälin uudistuksista keskeisimmät
  - » Sosiaali- ja terveystalouden uudistus (3mrd.)
  - » Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen (1 mrd.)

Rakennepoliittiset uudistukset

- Uudistusten tavoitteena on vähintään 4 mrd. euron taloudelliset vaikutukset
  - » Tavoitellut kestävyysvajevaikutukset arvioidaan ennen lakiesitysten antamista ja toimeenpanoa
- Eläkeuudistus
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus
- Kuntien kustannusten karsiminen
- Aluehallinnon uudistus
- Tulevaisuuden kunta
- Keskushallinnon uudistus

Sote-uudistus hallitusohjelmassa

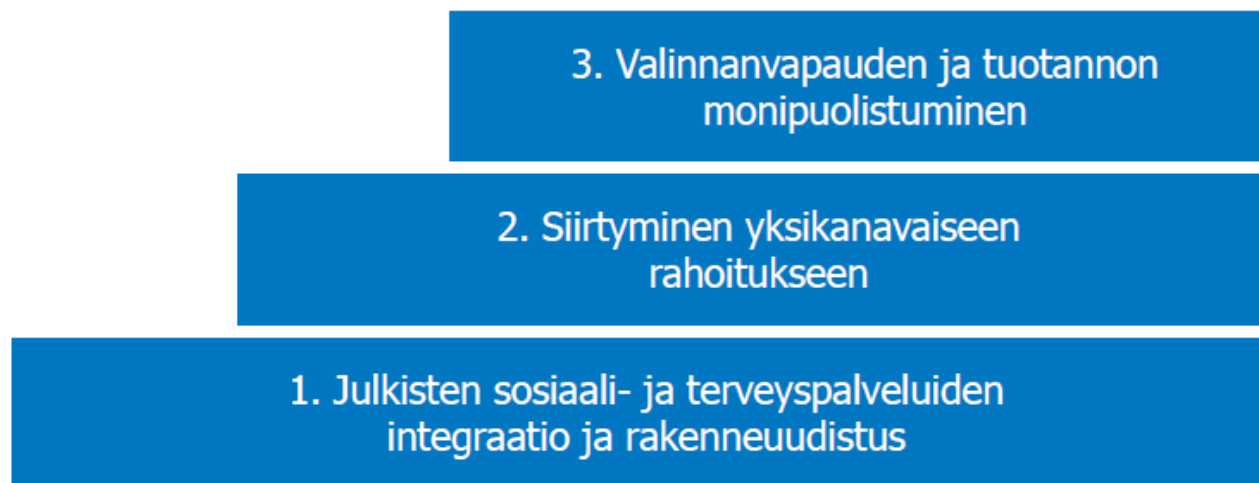

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

- Uudistamisen tavoitteena
  - » Terveyserojen kaventaminen
  - » Palveluketjujen saumaton kokonaisuus
  - » Kustannusten hallinta
- Toteutetaan palvelujen
  - » Täydellisenä horisontaalisella ja vertikaalisella integraatiolla
  - » Vahvistamalla järjestäjien kantokykyä
- Järjestämiskokous kuntaa suurempien itsehallintoalueiden pohjalta
- Alueita on yhteensä enintään 19.

- Alueilla järjestämisvastuu
- Vaaleilla valitut valtuustot

- Osa vaativasta erikoissairaanhoidosta keskitetään erva-alueille STM:n ohjauksessa

- Soten tietojärjestelmät
  - » Yhtenäistetään järjestämisvastuussa olevilla alueilla
  - » Kokonaisarkkitehtuuria kehitetään
  - » Kokonaisarkkitehtuurin toteutumista valvotaan kansallisella tasolla palveluväylän yhteentoimivuuden varmistamiseksi

- Lisäksi osana säästötoimia
  - » erikoissairaanhoidossa säädetään kunnille velvoite ohjata tiettyjä vaativia leikkauksia sairaanhoitopiirissään tai muualla yksiköille, jotka täyttävät osaamista tukevat vähimmäiskriteerit.

Sote-ratkaisun eteneminen

- "SOTE-järjestämislain valmistelussa ensivaiheen rahoitusvaihtoehtoina selvitetään kuntien ja/tai valtion rahoitusmallit ottaen huomioon perustuslain reunaehdot.
- Toisessa vaiheessa siirrytään yksikanavaiseen rahoitusmalliin huomioiden työterveyshuollon asema."

Auki olevia kysymyksiä 1/2

- Miten sote-uudistus valmistellaan?
- Maakuntamalli tarkoittanee vos-järjestelmän jakoa kahteen osaan
  - » maakunnan ja kuntien rahoitukseen
- Jos maakunnan rahoitus tulee kunnilta ja valtiolta, ei veroina,
  - » ongelmallinen kuntien maksukyvyn kannalta
  - » kunnalla olisi rooli maksajana ja verottajana, mutta ei lainkaan päätäntävaltaa
- Jaetaanko peruspalvelujen valtionosuuteen liittyvä sote-valtionosuus suoraan maakunnalle?
- Millä perusteella valtionosuus maakunnalle jaetaan?
  - » tarvekertoimien ja väkiluvun perusteella?

Auki olevia kysymyksiä 2/2

- Siirretäänkö osa kuntien verotuloista sote-alueille, jos sote tarvitsee enemmän resursseja?
- Kiinteistöjen hallinta ja organisointi, palkkojen harmonisointi, eläkevastuut
- Mikä on sote-uudistuksen suhde muuhun aluehallinnon uudistukseen?
  - » valtion aluehallinto, maakuntaliitot, toisen asteen koulutus
- Millaiseksi muodostuu kuntien rooli sote-uudistuksen jälkeen?

Kiitos!

